

Нікітченко Л.О.

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,

Україна

Формування індивідуального стилю педагогічної діяльності.

Виховання особистості майбутнього вчителя забезпечується засвоєнням певної системи знань. Тобто, чим більше вчитель знає, тим краще він підготовлений. Але одних теоретичних знань замало: потрібні ще вміння й навички. Тому в процесі навчання у майбутніх педагогів потрібно розвивати певні здібності, формувати професійні якості та вміння, що згодом знадобляться їм у професійній діяльності.

Педагогічна діяльність - це діяльність, метою якої є виховання підростаючого покоління [3]. Для кращого розуміння її сутності, роботу педагога часто порівнюють з діяльністю письменника чи актора. Приміром, вчитель, так само як і актор, змушений працювати перед аудиторією, починаючи творити “з дзвінком”, в той час, коли письменник може собі дозволити чекати натхнення. Готуючи свою роль, актор керується готовим сценарієм, вчитель змушений самостійно складати “сценарій” уроку, відповідно маючи можливість вносити корективи у хід заняття. Глядачі чи читачі здебільшого на власний розсуд обирають виставу учні ж, зазвичай, не мають можливості обрати собі педагога так само як і педагог учнів. Окрім того, вчитель, на відміну від актора чи письменника, змушений контролювати засвоєння матеріалу учнями, звертати увагу на їхню реакцію. Зважаючи на складність педагогічної діяльності, її можна розбити на такі складові, які допоможуть зрозуміти сутність педагогічної діяльності вчителя. Структура педагогічної діяльності містить: мету, мотиви, об’єкт, суб’єкт, функції, засоби та результат. Мета педагогічної діяльності визначається суспільством, інтерпретується педагогом, доводиться до учня і (в ідеалі) стає його метою.

Вона завжди віддалена, тому її потрібно конкретизувати у завданнях сьогодення. Іншими словами, загальна мета визначає спрямованість роботи певної системи освіти.[4]

Мотиви педагогічної діяльності – це внутрішні імпульси, що спонукають педагога до професійної діяльності. Мотивувати вчителя можуть ідеали, професійні інтереси, переконання, соціальні установки або професійні цінності.

Об'єкт – це те, на що спрямована діяльність (матеріал, що підлягає перебудуванню, зміні). Він пасивний і залежить від активності суб'єкта – ініціатора й організатора процесу перетворення. Об'єктом педагогічної діяльності вважається учень. Але особливістю учня є те, що він одночасно виступає і суб'єктом, активним учасником навчально-виховного процесу. Вчитель, зазвичай, є суб'єктом педагогічної діяльності, але разом з тим виступає об'єктом, оскільки учні, як активні учасники педагогічного процесу, теж здійснюють свій вплив на педагога, чим спонукають його до певних змін. Важливим завданням вчителя у цьому контексті є допомогти дитині стати суб'єктом педагогічної діяльності. [2]

Результат основний компонент педагогічної діяльності. Основною відмінністю результату педагогічної діяльності є те, що він віддалений у часі і невизначений. Звичайно, плануючи свою роботу, ставлячи перед собою певну мету, вчитель прагне передбачити конкретний результат, побачити наслідки власної праці. Та успішність навчання чи виховання залежить не лише від діяльності вчителя, але й від діяльності самих учнів та багатьох інших факторів.

Функції педагогічної діяльності: - конструктивна (відбір і визначення структури навчального матеріалу з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, дидактичних принципів, вимог навчальних програм, а також розробка плану навчального процесу, відбір навчального обладнання, створення дидактичних засобів і т. ін.); - організаторська (залучення учнів до різних видів навчальної роботи); - комунікативна (встановлення ефективних стосунків з учнями, їх батьками, педагогічним колективом); - гностична (забезпечення наукового підходу до вивчення педагогічних явищ, дослідження

учня і учнівського колективу, навчального процесу і результатів педагогічної діяльності: пошук потрібної інформації, експерименти, аналіз власної практики і досвіду інших вчителів) [1].

Отже, що потрібно для формування індивідуального стилю педагогічної діяльності: по–перше: дотримуватися вище зазначеної структури педагогічної діяльності; по- друге: бути комунікативним, здатним до спілкування, до встановлення контактів і зв'язків; професійно проникливим, пильним, розвивати педагогічну інтуїцію, сприймати та розуміти іншу людину; бути динамічним – здатним активно впливати на іншу особистість; бути емоційно стабільним – здатним володіти собою, зберігати самоконтроль, здійснювати саморегуляцію за будь-якої ситуації; передбачати розвиток особистості з орієнтацією на позитивне в ній; бути креативним.

Умовою формування стилю педагогічної діяльності є цілеспрямоване, безперервне самовдосконалення. При цьому процеси самоосвіти, самовиховання викладачів мають бути певною мірою адміністративно організованими і контрольованими.

Література:

1. Білявська Л. О. Структурні компоненти професійної підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін / Л. О. Білявська // Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського. Наукові записки. Серія: Педагогіка і психологія : зб. наук. пр. – Вінниця, 2010. – вип. 33.– С. 181-185.
2. Галузяк В.М. Критерії особистісної зрілості вчителя / В.М. Галузяк // Вища освіта України. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології».- 2010.- №3 (додаток 1).- Т.І.- С. 258-265
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997.– с.251
4. Зязюн І.А. Якісні параметри підготовки вчителя в контексті гуманітаризації освіти / І.А. Зязюн // Вісник Черкаського університету.–Черкаси: ЧНУ, 2005.–Вип. 74. С.70–81.